SFOG 2022-09-01

Vägen från teori till praktik

Problem med standardisering?

Stella Cizinsky, specialist kardiologi & internmedicin

Verksamhetschef VO Hjärtlungmedicin och Klinisk fysiologi

Universitetssjukhuset Örebro

Jäv

Inga

Går det att ifrågasätta?

Eller är det självklart gott?

Alla tycker lika – utom de som är bråkstakar?

Grunder vid förändring

Vid införande av nya medicinska metoder krävs:

- Beskrivning av vilka problem metoden skall lösa – och hur
- Grund för att denna metod är bättre tidigare metoder
- Studier i fas 1, 2, 3 och 4
- I alla delar evidens för mindre skada, mer nytta eller bättre hälsoekonomi
- Adekvat kompetens hos de som planerar införande, transparens om jävsförhållanden, ingen dold agenda
- Utvärdering av pilot, inga stora ändringar vid bredinförande

Vi följer inget av detta när vi:

- Inför ny pedagogik
- Genomför omorganisationer som flyttar resurser
- Bredinför metoder för triage, kommunikation, bedömning akut situation
- Standardiserar diagnostik, behandling och uppföljning
- Inför digitala ”hjälpmedel” utan evidens
- Förändrar den professionella rollen, demotiverar, instrumentaliserar
- Separerar makt och ansvar, lämnar makt till aktörer utan mandat

Konsekvens

- Fler anställda i sjukvården än någonsin
- Svällande byråkrati, professionella blir administratörer
- Skenande kostnader men brist på fundamentala behov av vårdplatser, tillgänglighet, kontinuitet för de sköraste, tillit
- Ökad stress, förlust av arbetsglädje, konflikter mellan aktörer

Kan det bero på vår nuvarande strävan efter standardisering?

Vad mäts/utvärderas?

- Patientnytta (mortalitet, morbiditet, korrekt diagnos, tillit)
- Organisationsfördelar (arbetsmiljö, effektivitet, kostnader)

- Följsamhet till regelverk
- Enkäter om attityder hos medarbetare
- Nöjdhet med given utbildning
- Aktiviteter – ställtider, MDK, organisation, möten, rapporter

Vad mäts/utvärderas?

- Patientnytta (mortalitet, morbiditet, korrekt diagnos, tillit)
- Organisationsfördelar (arbetsmiljö, effektivitet, kostnader)

- Följsamhet till regelverk
- Enkäter om attityder hos medarbetare
- Nöjdhet med given utbildning
- Aktiviteter – ställtider, MDK, organisation, möten, rapporter

Vad mäts/utvärderas?

- Patientnytta (mortalitet, morbiditet, korrekt diagnos, tillit)
- Organisationsfördelar (arbetsmiljö, effektivitet, kostnader)

- Följsamhet till regelverk
- Enkäter om attityder hos medarbetare
- Nöjdhet med given utbildning
- Aktiviteter – ställtider, MDK, organisation, möten, rapporter

Varför denna brist på debatt?

På 20 år har vi gjort den största förändringen i läkarrollen sedan medeltiden

- Humanism
- Situationsanpassning, individualisering
- Kompetens
- Professionell makt
- Arbetsglädje

Vad driver standardisering?

Politik, högre ledning

Myndigheter, SKR

Verksamhetsnära chefer

Professionerna själva

Experter, forskningsgrupper, registerforskare, akademi

Marknaden: LM-industrin, IT, ”Guldgruvan” av aggregerade data

Patientföreningar, andra intresseorganisationer

Vad driver standardisering?

Politik, högre ledning

Saknar kompetens att förstå det ambivalenta och komplexa

Vill visa initiativ och beslutsförmåga

Reaktivitet, svarar kortsiktigt upp mot alla aktörer, tappar fokus

Yta och varumärke viktigt, enklast att hänvisa till rutiner och riktlinjer

Politiska mål: Lika vård, jämlik vård, nära vård, patientcentrerad vård, delaktighet, patientmakt, marknadsanpassning, styrning och ledning, digitalisering, e-hälsa

Vad driver standardisering?

SKR, Sveriges kommuner och regioner

Vill styra och leda, tar sig en myndighetsroll

Bristande transparens för andra agendor, politiska mål

Starkt fokus på digitalisering, marknadsanpassning, ekonomi

Varumärke, konstlad konkurrens, extrasatsningar från staten

Varför standardisering? Kontroll, styrning, aggregerad data, makt

Kunskapsstyrningen?

Vad driver standardisering?

Myndigheter

Oklara roller i relation till SKR, organisatoriska mellanrum

Svag medicinsk kompetens i ledning för tillsynen

Juridifiering, regelföljande, svårt med komplexa frågor

Ansvar utkrävs i relation till byråkratisk följsamhet och inte kompetens och organisationsledning

Tillsynen brister på individnivå, fokuserar på systemnivå och formalia

Om man gjort ”allt” så blir man inte klandrad

Vad driver standardisering?

Verksamhetsnära chefer

Allt färre är läkare, ”primus inter pares” ovanligt

Byråkratins destruktiva expansion hindrar chefer att arbeta i vården

Snabbt förskjutning till ”administrativ logik”

Vill undgå eget ansvar, följer regler

Praktiker-fobi utvecklas

Fasadaktiviteter, kommunikation, värdegrunder, aktivism

Vad driver standardisering?

Professionerna själva

Kliniskt arbete sämre merit på större sjukhus

Andra krav tränger undan, ökad byråkrati, brist på kontinuitet, för lite patientkontakt, individerna ”standardiseras” till lägstanivå

Specialister lämnar akutsjukvården, yngre får inte stöd i komplexitet

Handledning handlar mest om ritualer och blanketter

Kollegialitet ersätts med riktlinjer, ansvaret förskjuts till riktlinjerna

Vad driver standardisering?

Experter, forskningsgrupper, registerforskare, akademi

Övertygelse om att standardisering är bra, följer andra

Forskning på registerdata är en svensk specialitet

Vetenskapsutbildningen krävande, teknokrati, instrumentalisering

Påverkan genom kontakter med industri och andra marknadskrafter

Opportunism, makt, status, kapitalisering av forskning, innovationer

Forskningsmedel? Forskningsfonder?

Vad driver standardisering?

Marknads-logik

LM-industrin vinner på att indikationer vidgas genom standardisering

Bemanningsfirmor rovdriver ”tillgängligheten”

Privata vårdgivare erbjuder att ”hjälpa med köer”

IT-företag tjänar på dokumentation, program för kontroll och planering

”Övervakningskapitalismen”: aggregerade data, dark-ads, sociala media, manipulation av konsumtion av sjukvård

Vad driver standardisering?

Patientföreningar, andra intresseorganisationer

Diagnosföreningar

Hög grad av professionalisering i styrelse och arbetssätt

Förskjuter prioriteringar och etik genom olika metoder

”Patientrepresentanter”, spetspatienter

Politik, media, marknad, SKR

Orimligt mycket makt utan ansvar